



Музика се од свог постанка развијала, доживљавала трансформације, ширила у разним правцима. Модерна музика је од џеза преко ритма и блуза еволуирала у рокенрол, из кога се изродио панк и нови талас и све тако до репа и техна. Сасвим је природно да је и наша народна музика доживјела промјену.

Музички правац који се појавио осамдесетих са родоначелником Лепом Бреном, а деведесетих достигао своју кулминацију, назван је турбо-фолком. Настао у вријеме економске кризе када је народу требало хљеба и игара, постао је врло брзо доминантна музика на овим просторима, потискујући рокенрол на маргину.

Рокенрол се код нас одомаћио шездесетих година, у оноликој мјери колико се бивша држава отварала према Западу, а седамдесете и почетак осамдесетих година биле су његово златно доба. Сматра се да је рокенрол покретао озбиљна друштвена питања за разлику од турбо-фолка, који је служио само за забаву широких народних маса.

О турбо-фолку су написане многобројне студије, снимљени километри траке. Колико је само било округлих столова на тему! Више него што их фабрика намјештаја произведе у року. Писало се свашта, говорило јашта. Нисам примјетио, а можда их је и било, озбиљних анализа, које турбо-фолк објашњавају искључиво параметрима музичке умјетности. Све је пребачено на терен политике. Турбо-фолк је постао синоним једне епохе у којој се пијанчило, силовало и убијало с ногу. Културни миље који је изњедрио злочин и геноцид. Чак се ишло и до тога да је поменути фолк проглашаван специјалним ратом који се води против земаља у региону.

Доста је интелектуалаца изградило каријере објашњавајући везу између народне музике и бившег режима, који је "ведрио и облачио" на овим просторима. Окривљујући народне пјеваче да су ратнохушкачи, доказујући везу између "чаше ломим, руке ми кржаве" и сурове реалности на терену.

Фантастично може да буде стварније од саме стварности. Поготово ако то одговара одређеној политици. Да ли је турбо-фолк могао да има такву и толику историјску улогу, просудите сами. Сматрам да умјетност, па самим тим и кич, има врло мали или никакав утицај на политику. Да будем баналан до краја. Не вјерујем да је Слободан Милошевић ишао код Милета Китића по савјете. Не вјерујем да је неки генерал, слушајући Миру Шкорић, дошао на идеју да сравни једно село са земљом. Да су му звуци хармонике и виолине пробудили нагон за убијањем. Да је кафански менталитет одређивао стратегију. Турбо-фолк нема такву епску ширину.

Дакле, два су стереотипа која се најчешће везују за турбо-фолк. Да је то кич и да представља и подржава некултуру. Кич је настао од енглеске ријечи *sketch* што значи скица. Првобитно, назив за јефтину робу из области примјењене умјетности, сада општи назив за производе ликовне, литерарне и музичке називи умјетности (Милан Вујаклија, "Лексикон страних речи и израза"). У Википедији се каже да је кич пратећа појава масовне културе, коју велики број социолога изједначава са културом најнижег нивоа називајући је вулгарном. Да најчешће повлађује неразвијеном укусу и извјесним потребама људи које су на граници вриједносне и моралне неприхватљивости, али са јаким емоционалним набојем.

Дакле, кич побуђује површна и тренутна осјећања, као што су смијех и плач. Рефлексије на турбо-фолк су више него јасне, али остаје нејасно зашто се кич искључиво везује за турбо-фолк, који код нас представља и јесте народњачка култура уопште. Као да га нема у другим музичким жанровима и врстама умјетности. Нисам примјетио да је неко овде писао о кичу у поп музици и облицима друштвеног понашања који су производ тог кича.

Италијански социолог културе Ђило Дорфлес је, рецимо, критиковао Риту Павоне и Битлсе, карактеришући њихову музику као кич. По његовом мишљењу, они су постали звијезде захваљујући својој одјећи, односно свом имиџу. Зар то није случај и са аустралијском групом Еј-Си-Ди-Си, Елисом Купером, Гансен Розес и готово свим поп иконама деведесетих година, заједно са Мадоном? Мадона је отјеловљење кича, а њени концерти су гламурозни спектакли, који су баш такви због недостатка маште и креативности, као и већина холивудских филмова новије продукције. Спектаклом се покрива мањак квалитета и то што поп дива, већ неколико година, није снимила пјесму која би се могла назвати хитом.

## Турболенција памети

Пише: Раденко Тошић  
уторак, 24 новембар 2009 18:23

---

